

SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (šesti senat)

z dne 18. novembra 2009*

V zadevi T-375/04,

Scheucher-Fleisch GmbH, s sedežem v Ungerndorfu (Avstrija),

Tauernfleisch Vertriebs GmbH, s sedežem v Flattachu (Avstrija),

Wech-Kärntner Truthahnverarbeitung GmbH, s sedežem v Glaneggu (Avstrija),

Wech-Geflügel GmbH, s sedežem v Sankt Andräu (Avstrija),

Johann Zsifkovics, s sedežem na Dunaju (Avstrija),

ki jih zastopata J. Hofer in T. Humer, odvetnika,

tožeče stranke,

* Jezik postopka: nemščina.

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo zastopata V. Kreuzsitz in A. Stobiecka-Kuik, zastopnika,

tožena stranka,

zaradi predloga za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije C(2004) 2037 konč. z dne 30. junija 2004 o državni pomoči NN 34A/2000 za programe kakovosti in znaka „AMA-Biozeichen“ in „AMA-Gütesiegel“ v Avstriji

SODIŠČE PRVE STOPNJE
EVROPSKIH SKUPNOSTI (šesti senat),

v sestavi A. W. H. Meij, predsednik, V. Vadapalas (poročevalec) in L. Truchot, sodnika,
sodna tajnica: T. Weiler, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 12. februarja 2009

izreka naslednjo

Sodbo

Dejansko stanje

- 1 Tožeče stranke, družbe Scheucher-Fleisch GmbH, Tauernfleisch Vertriebs GmbH, Wech-Kärntner Truthahnverarbeitung GmbH, Wech-Geflügel GmbH in Johann Zsifkovics ter družba Grandits GmbH, so pet družb z omejeno odgovornostjo in en samostojni podjetnik po avstrijskem pravu, ki so specializirani za klanje in razkosavanje živali.

- 2 Leta 1992 je Republika Avstrija sprejela Bundesgesetz über die Errichtung der Marktordnungsstelle „Agrarmarkt Austria“ (zvezni zakon o ustanovitvi organa za nadzor trga „Agrarmarkt Austria“, BGBl. 376/1992, v nadaljevanju: AMA-Gesetz 1992), s členom 2(1) tega zakona pa je bila ustanovljena pravna oseba javnega prava z imenom „Agrarmarkt Austria“ (v nadaljevanju: organizacija AMA). Poslovanje izvaja družba Agrarmarkt Austria Marketing GmbH (v nadaljevanju: AMA Marketing), ki je v stoddstotni lasti organizacije AMA. AMA-Gesetz 1992 je bil večkrat spremenjen.

- 3 V skladu s členom 3(1), točka 3, AMA-Gesetz 1992 ima organizacija AMA nalogo pospeševati kmetijsko promocijo. Zato je pristojna za pobiranje prispevkov, ki morajo biti plačani – zlasti na podlagi člena 21c(1), točka 3, AMA-Gesetz 1992, v različici, ki so jo predložile tožeče stranke in družba Grandits – pri zakolu govedi, telet, prašičev, jagnjet, ovac in perutnine.

- 4 Pri obravnavanih pomočeh gre za spodbujanje proizvodnje, obdelave, predelave in trženje kmetijskih izdelkov z znakom bio AMA in znakom kakovosti AMA (v nadaljevanju: znaka AMA) v Avstriji.

- 5 Tožeče stranke in družba Grandits so kot podjetja, specializirana za klanje in razkosavanje živali, zavezanci za plačilo prispevkov na podlagi člena 21c(1)(3) AMA Gesetz 1992, čeprav njihovi proizvodi nimajo koristi od znakov AMA.

- 6 Tožeče stranke in družba Grandits so se skupaj s približno dvajsetimi drugimi podjetji, ki se ukvarjajo s klanjem, pri avstrijskih organih pritožile zoper naložitev plačila prispevkov organizaciji AMA. Zvezno ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo, okolje in vode ni ugodilo njihovim pritožbam. Verwaltungsgerichtshof (upravno sodišče) je v sodbah z dne 20. in 21. marca 2003 ugodilo tožbam tožečih strank in družbe Grandits in odločbe zveznega ministrstva zaradi kršitev postopka razglasilo za nične.

- 7 Hkrati so tožeče stranke in družba Grandits 21. septembra 1999 vložile tudi pritožbo na Komisijo Evropskih skupnosti in zatrjevale, da so bile oškodovane z nekaterimi določbami AMA-Gesetz 1992.

- 8 Komisija je z dopisom z dne 15. februarja 2000 posredovala pritožbo tožečih strank in družbe Grandits avstrijskim organom in jih pozvala, naj podajo izjave. Po odgovoru avstrijskih organov z dne 20. marca 2000 jih je Komisija 19. junija 2000 obvestila, da so zadevni ukrepi začasno vpisani v register nepriglašenih pomoči pod številko NN 34/2000.

- 9 Na predlog avstrijskih organov z dne 8. marca 2003 se je Komisija odločila zadevne ukrepe obravnavati ločeno, glede na to, ali so bili izvedeni pred 26. septembrom 2002

ali po njem, saj so takrat začele veljati bistvene spremembe glede načina uporabe AMA-Gesetz 1992. Za postopek preiskave v zvezi z določbami, ki se uporabljajo po 26. septembru 2002, je bila dodeljena opravilna številka NN 34A/2000.

- 10 Komisija je z Odločbo C(2004) 2037 konč. z dne 30. junija 2004 o državni pomoči NN 34A/2000 za programe kakovosti in znaka „AMA-Biozeichen“ in „AMA-Gütesiegel“ v Avstriji (v nadaljevanju: izpodbijana odločba) odločila, da ne bo nasprotovala „prijavljenim“ ukrepom. Menila je torej, da so ti ukrepi združljivi s skupnim trgov v smislu člena 87(3)(c) ES, ker so v skladu s pogoji iz točk 13 in 14 smernic Skupnosti o državni pomoči v kmetijskem sektorju (UL 2000, C 28, str. 2) in iz smernic Skupnosti o državni pomoči za oglaševanje proizvodov, naštetih v Prilogi I k Pogodbi ES, in nekaterih proizvodov, ki ne spadajo v Prilogo I (UL 2001, C 252, str. 5, v nadaljevanju: smernice o državni pomoči za oglaševanje).
- 11 V skladu s točko 67 obrazložitve izpodbijane odločbe so vsi ukrepi, ki sta jih organizacija AMA in družba AMA Marketing izvedli pred 26. septembrom 2002, izrecno izključeni iz preiskave.
- 12 Organizacija AMA je 16. julija 2004 tožečo stranko in družbo Grandits obvestila o izpodbijani odločbi.

Postopek in predlogi strank

- 13 Tožeče stranke in družba Grandits so 17. septembra 2004 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vložile to tožbo.

- 14 Zadeva je bila 10. novembra 2004 dodeljena četrtemu senatu.
- 15 Komisija je z ločenim aktom, vloženim v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 9. decembra 2004, vložila ugovor nedopustnosti na podlagi člena 114(1) Poslovnika Sodišča prve stopnje. Tožeče stranke in družba Grandits so 25. januarja 2005 predložile svoja stališča o tem ugovoru. S sklepom Sodišča prve stopnje (četrti senat) z dne 15. septembra 2006 je bilo odločanje o ugovoru nedopustnosti združeno z odločanjem o vsebini, odločitev o stroških pa je bila pridržana.
- 16 Po spremembi sestave senatov Sodišča prve stopnje je bil sodnik poročevalec razporejen v šesti senat, zato je bila obravnavana zadeva dodeljena temu senatu.
- 17 Ker eden od sodnikov v tej zadevi ni mogel odločati, je predsednik Sodišča prve stopnje v skladu s členom 32(3) Poslovnika Sodišča prve stopnje določil drugega, da dopolni senat.
- 18 Sodišče prve stopnje (šesti senat) je na podlagi poročila sodnika poročevalca odločilo začeti ustni postopek in je v okviru ukrepov procesnega vodstva, določenih v členu 64 Poslovnika Sodišča prve stopnje, pozvalo stranke, družbo Grandits in zvezno vlado Republike Avstrije, naj odgovorijo na nekaj pisnih vprašanj. Odgovore je prejelo v predpisanem roku.
- 19 Družba Grandits je na podlagi člena 99 Poslovnika Sodišča prve stopnje z dopisom z dne 23. januarja 2009 Sodišče prve stopnje obvestila, da tožbo umika. S sklepom predsednika šestega senata Sodišča prve stopnje z dne 4. februarja 2009 je bila družba Grandits izbrisana iz vpisnika Sodišča prve stopnje, stranke pa so krile vsaka svoje stroške.

20 Stranke so na obravnavi 12. februarja 2009 ustno podale stališča in odgovore na vprašanja Sodišča prve stopnje.

21 Tožeče stranke Sodišču prve stopnje predlagajo, naj:

– izpodbijano odločbo razglasi za nično;

– Komisiji naloži plačilo stroškov.

22 Komisija Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

– tožbo zavrže kot nedopustno ali, podredno, zavrne kot neutemeljeno;

– tožečim strankam naloži plačilo stroškov.

Pravo

Dopustnost

Trditve strank

- 23 Prvič, Komisija trdi, da izpodbijana odločba tožečih strank ne zadeva posamično. Zanje naj bi bila „splošen predpis“, ki jih zadeva le zaradi njihove objektivne lastnosti zavezancev za prispevke, kakor zadeva tudi vsa druga podjetja, ki so dejansko ali potencialno v enakem položaju.
- 24 Komisija dalje nasprotuje trditvi, da imajo korist od zadevnega ukrepa samo štiri trgovske verige na drobno. Znaka AMA naj bi namreč pospeševala trgovino s kmetijskimi proizvodi odlične kakovosti in zato koristila vsem kmetijskim podjetjem in proizvajalcem živil skupaj.
- 25 Poleg tega naj tožeče stranke, ki so specializirane za klanje in razkosavanje živali ne bi bile v konkurenci s trgovci na drobno, ki jih v tožbi predstavljajo kot neposredne prejemnike zadevnih pomoči. Dalje, tožeče stranke naj ne bi pojasnile, zakaj jih posamično opredeljuje dejstvo, da so štiri trgovske verige na drobno znane po imenu. Pojasnile naj ne bi niti, zakaj niso imele koristi od znakov AMA in zakaj ne bi mogle biti dobavitelji tem štirim trgovskim verigam na drobno.
- 26 Komisija je v dupliki dodala, da tožeče stranke niso dokazale, da so nekatere klavnice in razsekovalnice imele korist od zadevnih pomoči in da so bile udeležene na istem geografskem trgu. Poleg tega bi imele tudi tožeče stranke korist od promocijskih

dejavnosti, organiziranih v okviru znakov AMA, če bi plačevale prispevke. Kot namreč trdijo tudi same, gre pri teh promocijskih dejavnostih za svetovanje potrošnikom, naj kupujejo proizvode z avstrijskim izvorom. Tožeče stranke naj zaradi tega ne bi bile v ničemer oškodovane.

- 27 Drugič, zadevne pomoči naj bi tožeče stranke zadevale le posredno, kar naj bi v tožbi tudi same priznale. Izvedbeni ukrepi, obravnavani v izpodbijani odločbi, naj bi bili splošni in abstraktni. Posamičnost pa naj bi se pojavila šele s posamičnimi pravnimi akti, in sicer z upravnimi odločbami. Poleg tega naj na podlagi izpodbijane odločbe Republiki Avstriji ne bi bilo treba naložiti plačila prispevkov klavnicam in razsekovalnicam.
- 28 Tretjič, iz postopkovnih jamstev, določenih v členu 88(2) ES, izhaja, da ima Komisija obveznost pozvati zadevne stranke k predložitvi pripomb. Toda v obravnavani zadevi naj bi tožeče stranke z vložitvijo pritožbe že zavzele stališče in tako izčrpale pravico do izjave.
- 29 Tožeče stranke zase trdijo, da so zadevne stranke v smislu člena 88(2) ES. Zato lahko kot osebe, ki jih izpodbijana odločba neposredno in posamično zadeva, vložijo ničnostno tožbo na podlagi člena 230, četrta odstavek, ES.
- 30 Tožeče stranke menijo, da so neposredni prejemniki pomoči štirje poimensko navedeni trgovci na drobno, ki so dobili pravico uporabljati znak kakovosti AMA. Prav tako naj bi med tožečimi strankami in podjetji, ki se ukvarjajo s klanjem in razkosavanjem, obstajalo tudi neposredno konkurenčno razmerje, ker se sistem znaka kakovosti AMA uporablja od rojstva živali do prodaje njenega mesa v trgovini na drobno in ker ima od njega na vsaki stopnji proizvodne in distribucijske verige kako podjetje lahko korist. Za živali, uvožene iz drugih držav članic in zaklane v Avstriji, ni treba plačati

nobenega prispevka organizaciji AMA, oglaševalske kampanje v korist teh znakov pa naj bi ovirale prodajo teh proizvodov.

- 31 Tožeče stranke, ob sklicevanju na sodbo Sodišča z dne 21. oktobra 2003 v združenih zadevah van Calster in drugi (C-261/01 in C-262/01, Recueil, str. I-12249), trdijo, da bi morala Komisija pri preučitvi ukrepov upoštevati način financiranja, če je ta, kot v obravnavani zadevi, sestavni del ukrepov. V zvezi s tem poudarjajo, da prispevajo k financiranju pomoči.
- 32 Poleg tega, kot je razvidno iz sodbe van Calster in drugi (glej točko 31), Komisija ne bi mogla za nazaj odpraviti nezdružljivosti pomoči s skupnim trgov. Ker pa se izpodbijana odločba nanaša samo na ukrepe, ki veljajo od 26. septembra 2002, bi morale tožeče stranke za nazaj plačati prispevke od tega datuma naprej.
- 33 Nazadnje, tožeče stranke nasprotujejo trditvi, da so s pritožbo izčrpale pravico do predložitve pripomb.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 34 Skladno s členom 230, četrti odstavek, ES lahko fizične ali pravne osebe pod enakimi pogoji sprožijo postopke zoper nanje naslovljene odločbe ali zoper odločbe, ki jih neposredno in posamično zadevajo, čeprav so v obliki uredbe ali odločbe naslovljene na drugo osebo.

35 V obravnavani zadevi ni sporno, da je izpodbijana odločba naslovljena na Republiko Avstrijo, in ne na tožeče stranke. Treba je torej preveriti, ali jih izpodbijana odločba zadeva neposredno in posamično.

36 Prvič, da bi sporni ukrep Skupnosti posameznika neposredno zadeval, se zahteva, da ima neposredne učinke na njegov pravni položaj in da naslovníkom tega ukrepa, ki so zadolženi za njegovo izvedbo, ne dopušča diskrecijske pravice, ta izvedba pa mora biti povsem samodejna in temeljiti izključno na ureditvi Skupnosti brez uporabe drugih vmesnih pravil. Glede odločbe o odobritvi pomoči velja enako, če so možnosti, da nacionalni organi ne dodelijo pomoči, odobrenih s sporno odločbo Komisije, povsem teoretične in če ni dvoma o volji teh organov, da ravnajo v tem smislu (sodba Sodišča z dne 5. maja 1998 v zadevi Dreyfus proti Komisiji, C-386/96 P, Recueil, str. I-2309, točki 43 in 44, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 12. februarja 2008 v zadevi BUPA in drugi proti Komisiji, T-289/03, ZOdl., str. II-81, točka 81).

37 V obravnavani zadevi je iz spisa razvidno, da je na dan sprejetja izpodbijane odločbe, 30. junija 2004, Republika Avstrija že izvedla zadevne pomoči. V zvezi s tem so tožeče stranke predložile spletne strani organizacije AMA in enega trgovca na drobno, iz katerih je razvidno, da sta bila znaka AMA dodeljena že pred izpodbijano odločbo. Predložile so tudi poziv za plačilo, ki ga je organizacija AMA glede dolgovanih prispevkov za obdobje od maja 2002 do aprila 2003 – ki vsaj deloma pokriva čas veljavnosti ukrepov iz izpodbijane odločbe – naslovila na družbo Grandits.

38 Zato se zdi možnost, da bi se avstrijski organi odločili, da zadevnih pomoči ne dodelijo, povsem teoretična.

39 Torej izpodbijana odločba tožeče stranke neposredno zadeva v smislu člena 230, četrsti odstavek, ES.

- 40 Drugič, glede posamične zadevnosti tožečih strank je treba spomniti, da lahko v skladu z ustaljeno sodno prakso drugi pravni subjekti, ki niso naslovniki odločbe, uveljavljajo, da jih odločba posamično zadeva, le če nanje vpliva zaradi nekaterih njihovih posebnih značilnosti ali zaradi dejanskega položaja, zaradi katerega se razlikujejo od vseh drugih oseb, in jih zato posamično opredeljuje enako, kot bi posamično opredelila naslovnika take odločbe (sodbi Sodišča z dne 15. julija 1963 v zadevi Plaumann proti Komisiji, 25/62, Recueil, str. 197, 223, in z dne 13. decembra 2005 v zadevi Komisija proti Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, C-78/03 P, ZOdl., str. I-10737, točka 33).
- 41 Pri postopku nadzora nad državnimi pomočmi iz člena 88 ES je treba po eni strani razlikovati med predhodno stopnjo preučitve pomoči po odstavku 3 te določbe, katerega edini cilj je omogočiti Komisiji, da oblikuje prvo mnenje o združljivosti obravnavane pomoči s skupnim trgom, in po drugi strani formalno stopnjo preiskave iz odstavka 2. Le v tem odstavku, katerega namen je Komisiji omogočiti, da je v celoti obveščena o vseh podatkih zadeve, Pogodba ES določa obveznost Komisije, da pozove zadevne stranke k predložitvi pripomb (sodbi Sodišča z dne 19. maja 1993 v zadevi Cook proti Komisiji, C-198/91, Recueil, str. I-2487, točka 22, in z dne 15. junija 1993 v zadevi Matra proti Komisiji, C-225/91, Recueil, str. I-3203, točka 16, in zgoraj v točki 40 navedena sodba Komisija proti Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, točka 34).
- 42 Če torej Komisija, ne da bi sprožila formalni postopek preiskave v skladu s členom 88(2) ES, z odločbo, sprejeto na podlagi odstavka 3 tega člena, ugotovi, da je pomoč združljiva s skupnim trgom, lahko osebe, ki so upravičene do teh postopkovnih jamstev, ta uveljavljajo le, kadar imajo možnost, da to odločbo izpodbijajo pred sodiščem Skupnosti (zgoraj v točki 41 navedeni sodbi Cook proti Komisiji, točka 23, in Matra proti Komisiji, točka 17, in zgoraj v točki 40 navedena sodba Komisija proti Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, točka 35). Zato Sodišče razglasi za dopustno tožbo za razglasitev ničnosti take odločbe, ki jo vloži zadevna stranka v smislu člena 88(2) ES, če želi z vložitvijo te tožbe zaščititi postopkovne pravice, ki jih črpa iz te določbe (zgoraj v točki 40 navedena sodba Komisija proti Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, točka 35; glej v tem smislu tudi zgoraj v točki 41 navedeni sodbi Cook proti Komisiji, točke od 23 do 26, in Matra proti Komisiji, točke od 17 do 20).

43 Zadevne stranke v smislu člena 88(2) ES, ki lahko vložijo ničnostno tožbo v skladu s členom 230, četrti odstavek, ES, so osebe, podjetja ali združenja, katerih interesi so lahko prizadeti z dodelitvijo pomoči, to pomeni zlasti konkurenčna podjetja upravičencev do te pomoči in strokovna združenja (sodba Sodišča z dne 2. aprila 1998 v zadevi Komisija proti Sytraval in Brink's France, C-367/95 P, Recueil, str. I-1719, točka 41, in zgoraj v točki 40 navedena sodba Komisija proti Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, točka 36).

44 Nasprotno, če tožeča stranka dvomi o utemeljenosti odločbe o presoji pomoči, preprosto dejstvo, da jo je mogoče šteti za zadevno stranko v smislu člena 88(2) ES, ne more zadoščati za to, da se tožba razglasi za dopustno. Zato je treba izkazati, da ima poseben položaj v smislu sodbe Plaumann proti Komisiji, navedene zgoraj v točki 40. To velja zlasti, kadar bi pomoč, ki je predmet zadevne odločbe, pomembno prizadela položaj tožeče stranke na trgu (sodba Sodišča z dne 28. januarja 1986 v zadevi Cofaz in drugi proti Komisiji, 169/84, Recueil, str. 391, točke od 22 do 25, in zgoraj v točki 40 navedena sodba Komisija proti Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, točka 37).

45 Nazadnje, dejstvo, da je akt po naravi in obsegu splošen, ker se uporablja za vse zadevne gospodarske subjekte, ne izključuje možnosti, da zadeva nekatere od njih posamično (sodbi Sodišča z dne 18. maja 1994 v zadevi Codorníu proti Svetu, C-309/89, Recueil, str. I-1853, točka 19, in z dne 22. decembra 2008 v zadevi British Aggregates proti Komisiji, C-487/06 P, ZOdl., str. I-10505, točka 32).

46 V obravnavani zadevi tožeče stranke v utemeljitev tožbe navajajo tri tožbene razloge.

47 Prvi tožbeni razlog se nanaša na kršitev postopkovnih pravil. Deli se na štiri dele: prvič, neprijava zadevnih pomoči Komisiji, drugič, kršitev postopkovnih jamstev, določenih s členom 88(2) ES, tretjič, kršitev obveznosti obrazložitve in, četrtič, kršitev načela

razumnega roka. V drugem delu prvega tožbenega razloga tožeče stranke izrecno trdijo, da bi morala Komisija zaradi dvomov glede združljivosti zadevnih ukrepov s skupnim trgom uvesti formalni postopek preiskave na podlagi člena 4(4) Uredbe Sveta (ES) 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88] Pogodbe ES (UL L 83, str. 1).

48 Drugi tožbeni razlog se nanaša na kršitev člena 87(3)(c) ES. V zvezi s tem tožeče stranke zlasti trdijo, da zagotavljanje kakovosti, kot je predvideno z znakoma AMA, ni povezano s pojmom „razvoj“ v smislu te določbe.

49 V tretjem tožbenem razlogu tožeče stranke navajajo, da je Komisija kršila „določbo o mirovanju“ iz člena 88(3) ES in člena 3 Uredbe št. 659/1999.

50 Ker s tem izpodbijajo dejstvo, da Komisija ni uvedla formalnega postopka preiskave, in utemeljenost same odločbe o presoji pomoči, je treba za ugotovitev, ali je njihova tožba dopustna, preučiti, prvič, procesno upravičenje tožečih strank za zagotovitev spoštovanja njihovih postopkovnih pravic in, drugič, njihovo procesno upravičenje za izpodbijanje utemeljenosti izpodbijane odločbe.

51 Prvič, glede procesne upravičenosti tožečih strank za zagotovitev spoštovanja njihovih postopkovnih pravic je treba ugotoviti, najprej, da iz točke 14 obrazložitve izpodbijane odločbe izhaja, da se znaka AMA dodelita samo za proizvode, ki izpolnjujejo nekatera merila kakovosti glede načina proizvodnje, značilnosti proizvoda in v nekaterih primerih zahteve glede geografskega porekla. Tako so zadevne pomoči, kot je razvidno

iz točke 27 obrazložitve izpodbijane odločbe, v korist nekaterim podjetjem iz sektorja proizvodnje, obdelave, predelave in trženja kmetijskih izdelkov v Avstriji.

52 Kot poudarjajo tožeče stranke pa zlasti pri mesu obstaja veriga proizvodnje in distribucije – značilna za znaka AMA – od rojstva živali in njihove vzreje do distribucije v trgovine na drobno, v okviru katere morajo biti na vsaki stopnji spoštovani natančni predpisi glede kakovosti in nadzora, ki jo zagotavljajo, in to z namenom pospeševati prodajo proizvodov visoke kakovosti.

53 Zato prejemniki zadevnih pomoči niso samo trgovci na drobno. Sem spadajo vsa podjetja, vključena v verigo proizvodnje in distribucije, značilno za znaka AMA. Torej so tožeče stranke – podjetja, ki so specializirana za klanje in razkosavanje živali – konkurenca podjetjem, ki se ukvarjajo s klanjem in razkosavanjem živali, ki imajo korist od znakov AMA. Prav tako sodelujejo na istem geografskem trgu, in sicer v Avstriji, kot so izpostavile že v odgovoru na pisno vprašanje Sodišča prve stopnje.

54 Poleg tega tožečim strankam zaradi dejstva, da so v obravnavani zadevi imele možnost z vložitvijo pritožbe glede zadevnih pomoči uveljavljati trditve že v predhodnem postopku preiskave na podlagi člena 88(3) ES, ne more biti odvzeta pravica do procesnih jamstev, ki so jim izrecno zagotovljena s členom 88(2) ES (glej v tem smislu zgoraj v točki 36 navedeno sodbo BUPA in drugi proti Komisiji, točka 76).

55 Torej imajo tožeče stranke procesno upravičenje za zagotovitev spoštovanja svojih postopkovnih pravic iz člena 88(2) ES.

- 56 Drugi del prvega tožbenega razloga, ki se nanaša na kršitve postopkovnih jamstev, določenih s členom 88(2) ES, je torej dopusten.
- 57 Drugič, glede procesnega upravičenja tožečih strank za izpodbijanje utemeljenosti izpodbijane odločbe je treba spomniti, da okoliščina, da je zadevna odločba lahko nekoliko vplivala na konkurenčne odnose na upoštevnem trgu in da so bila ta podjetja v kakršnem koli konkurenčnem odnosu z upravičenci iz te odločbe, še ne pomeni, da je njihov položaj bistveno prizadet (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 10. decembra 1969 v združenih zadevah Eridania in drugi proti Komisiji, 10/68 in 18/68, Recueil, str. 459, točka 7, in zgoraj v točki 45 navedeno sodbo British Aggregates proti Komisiji, točka 47). Tako se podjetje ne more sklicevati samo na svoj položaj konkurenta v razmerju do upravičenca, ampak mora poleg tega dokazati, da je v dejanskem položaju, ki ga posamično opredeljuje, tako kot je posamično opredeljen naslovnik odločbe (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 23. maja 2000 v zadevi Comité d'entreprise de la Société française de production in drugi proti Komisiji, C-106/98 P, Recueil, str. I-3659, točka 41, in zgoraj v točki 45 navedeno sodbo British Aggregates proti Komisiji, točka 48).
- 58 Vendar pa je treba opozoriti, da tožeče stranke v pisnih vlogah niso navedle nobene pravne ali dejanske utemeljitve za posebnost njihovega konkurenčnega položaja na zadevnem trgu.
- 59 Poleg tega so tožeče stranke v odgovoru na pisno vprašanje Sodišča prve stopnje glede bistvene prizadetosti njihovega položaja brez nadaljnjih pojasnil omenile samo obstoj „presežnih zmogljivosti“ na trgu za podjetja za klanje in razkosavanje živali in poudarile, da zadevne pomoči občutno vplivajo na čezmejno trgovino in na konkurenco.
- 60 Iz navedenega je razvidno, da tožeče stranke niso dokazale, da lahko pomoči iz izpodbijane odločbe pomembno prizadenejo njihov položaj na trgu.

61 Zato je treba prvi in četrti del prvega tožbenega razloga ter tretji tožbeni razlog zavreči kot nedopustne, ker se ne nanašajo na varstvo postopkovnih pravic, ki jih imajo tožeče stranke na podlagi člena 88(2) ES.

62 Vendar pa je treba opozoriti, da mora Sodišče prve stopnje razlagati tožbene razloge tožeče stranke na podlagi njihove vsebine, ne pa na podlagi pravne opredelitve (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 15. decembra 1961 v združenih zadevah Fives Lille Cail in drugi proti Visoki oblasti, 19/60, 21/60, 2/61 in 3/61, Recueil, str. 559, 588). Tako lahko preuči druge trditve tožeče stranke, da bi preverilo, ali vsebujejo tudi elemente v utemeljitev tožbenega razloga, s katerim tožeča stranka izrecno zatrjuje obstoj dvoma, ki naj bi upravičeval začetek postopka, določenega v členu 88(2) ES (sodba Sodišča prve stopnje z dne 20. septembra 2007 v zadevi Fachvereinigung Mineralfaserindustrie proti Komisiji, T-254/05, neobjavljena v ZOdl., točka 48; glej v tem smislu tudi sodbo Sodišča prve stopnje z dne 13. januarja 2004 v zadevi Thermenhotel Stoiser Franz in drugi proti Komisiji, T-158/99, Recueil, str. II-1, točke 141, 148, 155, 161 in 167).

63 V obravnavani zadevi pa je iz tožbe razvidno, da tretji del prvega tožbenega razloga in drugi tožbeni razlog vsebujeta elemente v utemeljitev drugega dela prvega tožbenega razloga, saj tožeče stranke navajajo resne težave, ki naj bi upravičevale uvedbo formalnega postopka preiskave. Tožeče stranke želijo namreč tudi z drugim tožbenim razlogom navesti, da so bile s sprejetjem izpodbijane odločbe kršene njihove postopkovne pravice iz člena 88(2) ES. Tudi s tretjim delom prvega tožbenega razloga o kršitvi obveznosti obrazložitve utemeljujejo drugi del prvega tožbenega razloga, saj se brez zadostne obrazložitve zadevne stranke ne morejo seznaniti z utemeljitvijo ugotovitve Komisije glede neobstoja resnih težav, Sodišče pa ne more opraviti sodnega nadzora.

64 Zato je treba razglasiti, da sta tretji del prvega tožbenega razloga in drugi tožbeni razlog dopustna, ker z njima tožeče stranke zahtevajo spoštovanje svojih postopkovnih pravic iz člena 88(2) ES.

Utemeljenost

Trditve strank

- ⁶⁵ Tožeče stranke trdijo, da ima na podlagi člena 4(4) Uredbe št. 659/1999 Komisija obveznost uvesti formalni postopek preiskave zadevnih pomoči, ker so obstajali dvomi o njihovi združljivosti s skupnim trgov. Navajajo več dokumentov, predvsem s spletnih strani organizacije AMA in enega trgovca na drobno, ki naj bi dokazovali, da morajo biti proizvodi z znakoma AMA izključno avstrijskega izvora. Tožeče stranke se sklicujejo tudi na dopis Komisije avstrijskim organom z dne 19. junija 2000, ki naj bi vseboval prikaz razlogov za dvom o združljivosti zadevnih pomoči s skupnim trgov, zlasti s členom 28 ES. Ob upoštevanju tega dejanskega in pravnega položaja bi morala Komisija sprejeti sklep o uvedbi formalnega postopka preiskave.
- ⁶⁶ Tožeče stranke so v repliki dodale, da je s členom 21 AMA-Gesetz 1992 izključeno, da bi se znak kakovosti AMA dodelil neavstrijskim proizvodom ali da bi bila sprožena tržna kampanja za promocijo teh proizvodov. Prav tako naj bi statut družbe AMA Marketing nakazoval, da se nanaša na nacionalne kmetijske in gozdarske proizvode. AMA-Gesetz 1992 in statut družbe naj bi bila v nasprotju s členom 28 ES. V zvezi s tem naj ne bi bila dovolj vključitev „otvoritvene klavzule“ za tuje proizvode v smernice organizacije AMA. Poleg tega bi se bilo treba ozirati na dejansko sprejete ukrepe, ne pa na določbe smernic.
- ⁶⁷ Komisija odgovarja, da so vsi dokumenti, ki jih navajajo tožeče stranke, starejši od 26. septembra 2002. Ukrepi organizacije AMA in družbe AMA Marketing pred 26. septembrom 2002 pa so v izpodbijani odločbi izrecno izključeni iz preiskave. Poleg tega se glede ukrepov, ki so začeli veljati po 26. septembru 2002, Komisija sklicuje na različne smernice organizacije AMA, in sicer na tiste iz januarja 2001, septembra 2002

in februarja 2003, iz katerih naj bi bilo razvidno, da so očitki tožečih strank neutemeljeni. Komisiji naj torej ne bi bilo treba uvesti formalnega postopka preiskave.

68 Komisija je v dupliki poudarila, da, kot je razvidno iz smernic organizacije AMA, znaki – z navedbo porekla ali brez nje – niso pridržani samo za avstrijska podjetja ali avstrijske proizvode. Tožeče stranke niso navedle nobenega primera, v katerem je bil predlog za dodelitev znaka kakovosti neavstrijskega predlagatelja zavržen na podlagi statuta družbe AMA Marketing.

– Presoja Sodišča prve stopnje

69 Najprej je treba poudariti, da mora Komisija uvesti formalni postopek preiskave, zlasti če se pri informacijah, pridobljenih v predhodnem postopku preverjanja, še naprej srečuje z resnimi težavami pri presoji preiskovanega ukrepa. Ta obveznost namreč izhaja neposredno iz člena 88(3) ES, kot ga razlaga sodna praksa, ter je potrjena s povezanimi določbami členov 4(4) in 13(1) Uredbe št. 659/1999, če Komisija po predhodni preučitvi ugotovi, da obstajajo dvomi o združljivosti prijavljenega ukrepa s skupnim trgov (glej v tem smislu zgoraj v točki 36 navedeno sodbo BUPA in drugi proti Komisiji, točka 328).

70 Kot je razvidno iz ustaljene sodne prakse, je namreč postopek iz člena 88(2) ES nujen, kadar ima Komisija resne težave pri presoji, ali je pomoč združljiva s skupnim trgov. Komisija se torej sme omejiti na predhodni postopek iz člena 88(3) ES in sprejeti ugodno odločbo o državnem ukrepu le, če se lahko po prvi preučitvi prepriča, da ta ukrep ne pomeni pomoči v smislu člena 87(1) ES ali da je združljiv s skupnim trgov, če se opredeli kot pomoč. Če pa prva preučitev pripelje Komisijo do nasprotnega prepričanja ali če ne more premagati težav, ki so nastale ob presoji združljivosti

obravnavega ukrepa s skupnim trgov, ima Komisija dolžnost zbrati vsa potrebna mnenja in s tem namenom uvesti postopek iz člena 88(2) ES (zgoraj v točki 41 navedena sodba Matra proti Komisiji, točka 33; zgoraj v točki 43 navedena sodba Komisija proti Sytraval in Brink's France, točka 39, in zgoraj v točki 36 navedena sodba BUPA in drugi proti Komisiji, točka 329).

- 71 Tako mora Komisija na podlagi dejanskih in pravnih okoliščin konkretne zadeve presoditi, ali mora zaradi težav, s katerimi se je srečala pri preverjanju združljivosti pomoči, sprožiti ta postopek (zgoraj v točki 41 navedena sodba Cook proti Komisiji, točka 30). Pri tej presoji mora upoštevati tri zahteve.
- 72 Prvič, s členom 88 ES je pooblastilo Komisije, da ugotovi združljivost pomoči s skupnim trgov v okviru postopka predhodne preučitve, omejeno le na ukrepe, ki ne povzročajo resnih težav, tako da je to izključevalno merilo. Komisija tako ne more zavrniti začetka formalnega postopka preiskave zaradi drugih okoliščin, kot so interes tretjih, razlogi ekonomičnosti postopka ali vsak drug razlog upravne smotrnosti (sodba Sodišča prve stopnje z dne 15. marca 2001 v zadevi Prayon-Rupel proti Komisiji, T-73/98, Recueil, str. II-867, točka 44).
- 73 Drugič, Komisija mora, kadar se sreča z resnimi težavami, začeti formalni postopek in glede tega nima nobene diskrecijske pravice. Čeprav je glede odločitve o začetku tega postopka diskrecijska pravica Komisije omejena, pa ima na voljo precejšen manevrski prostor pri ugotavljanju in preiskavi konkretnih okoliščin, da bi ugotovila, ali te povzročajo resne težave. V skladu z namenom člena 88(3) Pogodbe in dolžnostjo dobre uprave lahko Komisija zlasti vodi dialog z državo, ki je pomoč priglasila, ali tretjimi, da

bi med predhodnim postopkom razrešila težave, s katerimi se morebiti sreča (zgoraj v točki 72 navedena sodba Prayon-Rupel proti Komisiji, točka 45).

74 Tretjič, „resne težave“ so objektivni pojem. Iskati jih je treba v okoliščinah sprejetja izpodbijanega akta in tudi v njegovi vsebini, in sicer objektivno, ob primerjanju razlogov iz odločbe s podatki, ki so bili na voljo Komisiji, ko je odločala o združljivosti spornih pomoči s skupnim trgom (glej zgoraj v točki 72 navedeno sodbo Prayon-Rupel proti Komisiji, točka 47 in navedena sodna praksa).

75 V obravnavani zadevi je Komisija v izpodbijani odločbi menila, da so bile zadevne pomoči združljive s skupnim trgom, saj so bile skladne s Smernicami o državni pomoči v kmetijskem sektorju in Smernicami o državni pomoči za oglaševanje.

76 V zvezi s tem je treba najprej opozoriti, da Smernice o državni pomoči za oglaševanje glede proizvodov, ki morajo izpolnjevati posebne zahteve glede kakovosti, med drugim določajo:

„49. Nacionalne sheme nadzora kakovosti lahko temeljijo le na obstoju objektivnih notranjih lastnosti, ki dajejo proizvodom zahtevano kakovost ali ki se nanašajo na zahtevani način proizvodnje, ne pa na poreklu proizvodov ali kraju njihove proizvodnje. Ne glede na to, ali so te sheme nadzora obvezne ali fakultativne, morajo biti neodvisno od njihovega porekla dostopne za vse proizvode, pridelane v Skupnosti, če izpolnjujejo postavljene pogoje [...]

50. Če je shema omejena na proizvode z določenim poreklom [...], je taka shema v nasprotju s Pogodbo, zato je očitno, da Komisija ne more šteti, da so državne pomoči za oglaševanje v korist te sheme združljive s skupnim trgom.

[...]“

- 77 Iz teh smernic, zlasti iz točke 46, je razvidno, da je treba „poreklo“ proizvodov razlagati kot „nacionalno, regionalno ali lokalno poreklo“.

- 78 Poleg tega je Komisija v točki 52 obrazložitve izpodbijane odločbe menila, da so pomoči v obravnavani zadevi spoštovale pogoj, da nacionalne sheme nadzora kakovosti ne smejo biti omejene samo na proizvode z določenim poreklom. V njej je namreč navedeno:

„Znak kakovosti se lahko uporablja za vse proizvode, ki so pridelani ali proizvedeni v Skupnosti in izpolnjujejo pogoje kakovosti, vezane na to uporabo. Ti posebni pogoji za proizvode, ki kandidirajo za znak kakovosti, se nanašajo bodisi na kakovost proizvoda bodisi se omejujejo samo na ugotavljanje njihovega geografskega porekla. Posebni pogoji so lahko v vsakem primeru izpolnjeni ne glede na geografski izvor proizvoda.“

- 79 V tem smislu je Komisija zavrnila navedbe iz ugovora tožečih strank, po katerih imajo od znakov AMA korist izključno samo avstrijski proizvajalci, in sicer v točki 66 obrazložitve izpodbijane odločbe, v kateri je določeno:

„[P]rijavljeni ukrepi, ki se nanašajo na znak bio in znak kakovosti, ki se uporabljata po 26. septembru 2002, niso omejeni samo na avstrijske proizvode in [...] poreklo proizvodov ni glavno sporočilo teh znakov ali zadevnega oglaševanja.

[...]“

80 Poleg tega, iz točke 67 obrazložitve izpodbijane odločbe je razvidno, da je Komisija obravnavala ukrepe organizacije AMA in družbe AMA Marketing, kot veljajo po 26. septembru 2002. Zato Komisija v odgovoru na tožbo navaja smernice organizacije AMA iz januarja 2001, septembra 2002 in februarja 2003.

81 Tožeče stranke v tožbi trdijo, da morajo biti proizvodi izključno avstrijskega porekla, da bi imeli korist od znakov AMA. V zvezi s tem navajajo različico AMA-Gesetz 1992, ki ji Komisija ni ugovarjala, v členu 21 te različice pa je glede namena prispevkov navedeno:

„Prispevki za namen kmetijskega oglaševanja [...] se zbirajo za doseg teh ciljev:

1. pospeševanje in zagotavljanje prodaje nacionalnih kmetijskih in gozdarskih proizvodov in iz njih izvedenih proizvodov;
2. odprtje in vzdrževanje trgov za te proizvode znotraj države in v tujini;
3. izboljšanje distribucije teh proizvodov;
4. spodbujanje splošnih ukrepov za izboljšanje in zagotavljanje kakovosti teh proizvodov (zlasti ustreznim kmetijskim proizvodom);
5. pospeševanje drugih promocijskih ukrepov (zlasti s tem povezani stroški storitev in zaposlenega osebja).“

⁸² Komisija pa je v odgovoru na pisno vprašanje Sodišča prve stopnje navedla, prvič, da so avstrijski organi med pogajanjem z njo obljubili, da bodo poskrbeli, da se AMA-Gesetz 1992 naknadno prilagodi, in, drugič, da je bil člen 21 spremenjen z zveznim zakonom iz leta 2007 (BGBl. 55/2007), ki učinkuje od 1. julija 2007. Komisija trdi, da člen 21a, točka 1, AMA-Gesetz 1992 po tem datumu ne vsebuje več izraza „nacionalnih“.

83 Seveda pa Komisija prav tako poudarja, da je člen 21a, točka 5, AMA-Gesetz 1992 že v začetni različici med cilji prispevkov določal „pospeševanje vseh drugih promocijskih ukrepov“ brez kakršne koli omejitve na nacionalne proizvode.

84 Kljub temu je iz odgovora Komisije razvidno, da so takrat, ko je preučevala združljivost zadevnih pomoči s skupnim trgov, glavne določbe člena 21a AMA-Gesetz 1992 zadevale samo nacionalne proizvode.

85 Zato s tem členom ni izpolnjen pogoj iz Smernic o državni pomoči za oglaševanje, da nacionalne sheme nadzora kakovosti ne smejo biti omejene samo na proizvode z določenim poreklom. Prav tako je iz pisnega odgovora Komisije razvidno, da je bila Komisija s tem seznanjena med pogajanji z avstrijskimi organi.

86 Zato čeprav v smernicah organizacije AMA ni določen pogoj porekla proizvodov, omejitev na nacionalne proizvode iz člena 21a, točka 1, AMA-Gesetz 1992 povzroča dvom glede skladnosti zadevnih pomoči s Smernicami o državni pomoči za oglaševanje. Zato bi morala Komisija uporabiti člen 4(4) Uredbe št. 659/1999.

87 Treba je torej ugotoviti, da so pri presoji združljivosti zadevnih pomoči s skupnim trgov obstajale resne težave, zaradi katerih bi morala Komisija uvesti postopek iz člena 88(2).

- 88 Izpodbijano odločbo je zato treba razglasiti za nično, ne da bi bilo treba preučiti tretji del prvega tožbenega razloga in drugi tožbeni razlog.

Stroški

- 89 V skladu s členom 87(2) Poslovnika Sodišča prve stopnje se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker Komisija ni uspela, se ji v skladu s predlogi tožečih strank naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (šesti senat)

razsodilo:

- 1. Odločba Komisije C(2004) 2037 konč. z dne 30. junija 2004 o državni pomoči NN 34A/2000 za programe kakovosti in znaka „AMA-Biozeichen“ in „AMA-Gütesiegel“ v Avstriji se razglasi za nično.**

2. **Komisija Evropskih skupnosti nosi svoje stroške ter stroške, ki so nastali družbam Scheucher-Fleisch GmbH, Tauernfleisch Vertriebs GmbH, Wech-Kärntner Truthahnverarbeitung GmbH, Wech-Geflügel GmbH in Johannu Zsifkovicsu.**

Meij

Vadapalas

Truchot

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourggu, 18. novembra 2009.

Podpisi